

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Origenis in Iob Commentarius multis locis repurgatus. Cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

OBSERVATIONVM
SACRARVM, LIBER SECVNDVS.

ORIGENIS in Iob Commentarius multis locis repur-
gatus. CAP. I.

IACHIMO Peronio eruditissimo viro plurimum sanè debemus, qui multos Græcos Authores in Latinam linguam elegantissimè conuertit. At multò plus ipsi deberemus, si ad eximiam quandam ac singularem vertèdi elegantiam, eam quoque, quam par erat, Græcæ linguæ cognitionem, maioremque etiam aliquantò diligentiam adiunxisset. Quorum alterum cum semper, alterum nimis frequenter, in eo à plerisque viris summa doctrina præditis desideratum sit, hinc factum est, ut longè plures grauiorésque quàm vellem, in ipsius interpretationibus errores reperiantur. Nam & Græcæ linguæ non satis ampla cognitio hoc ei attulit, ut & in iis vocabulis, quæ plures significationes habent, & in iis phrasibus, quæ à Latinis paulò longius remotæ sunt, haud rarò lapsus sit, & rursus nimia festinatio hanc ei fraudem contraxit, ut in iis vocibus, inter quas literarum exigua dissimilitudo erat, alteram plerunque pro altera acceperit, non sine luculento sententiæ dispendio. Non enim hic addere libet, quòd in sanandis Græcis vulneribus, quæ quandoque multa ei occurrerunt, nec agrè curari potuerunt, parum eluxerit ipsius industria. Quæ cum ita sint, neminem tam morosum fore puto, ut mihi vitio vertat, si, quid mihi eius in Origenis, aut certè peruerusti cuiusdam ac pereruditi viri Commentarios in Iob interpretationem cum eo ipso libro Regiæ Bibliothecæ, quo utebatur, conferenti notandum visum sit, in hunc librum coniecero: præsertim cum Græca nondum in lucem exierint, ut ad ea quispiam Latina exigere queat. Id autem faciam quàm breuissimè, ac sine vlla optimi viri, qui pridem è vita discessit, insecratione. Neque enim meum est eius Manes incessere, qui scriptis suis Galliam nostram illustrauit, Theologorumque ordini summo semper ornamento fuit.

In Præfat. Iustorum laudator non ad voluntatem affectionemque laudat, sed falsò quæ in sancto viro insunt, enunciat. Hic Græcè quidem *Ἰουδαῖος* legitur, sed sensus ipse, vel me tacente, clamat à *Ἰουδαῖος* legendum esse. i. verè. Paulò pòst, videbatur aliquid pati generi Esau. Gr. *ἀππίαχου*, contrario quodam modo affectus esse. Et mox, Ut igitur omnis etiam homo Deo discumbit, sic non omnis, &c. G. *ὡς περ οὐδὲ τῶν πάντων ἀνθρώπων τῶν θεῶν ἀγαπήσμενος, ἔτι πάντες δὲ,*
G

&c. i. quemadmodum videlicet, & quisquis Deo se totum consecravit, non item quisquis ex Jacob ortus est. Cap. 1. nulla in re seipsum derisit. G. μαμπίδρος, nulla se labe infecerit. Neque enim ratio, qua cum filiis collatus est, G. χείσις ἢ πατρὸς τῆς παίδας .i. affectio erga liberos. Paulò post, Eademque expiatio cogitationis erat curatio, peccatis non praestantibus. G. ἀμαρτημάτων ἔχοντες. Fortasse tamen legendum ὑπαρχόντων .i. existentibus. Infra, & cum Loth, &c. Sic lege, & Loth cum Sodomitanis, sed in reprehensione non incurrerunt. Non longè post, virum ipsum bonis, &c. Sic verto, simul quidem & illum bonis virtutibusque suis ornans, & hunc (s. Saranam) eò pertrahens, ut omnia quæ in illum cogitaret, in apertum proferret. ἐξελκόμενος ἐκρήξαι, idè quod εἰπεῖν, vel ἐκλαλεῖν. Rursus infra, si in tanta rerum omnium abundantia quæ munita esset, &c. Et si ad sensum non multum interest, tamen non intellexit Interpres in his verbis, τὸν ποσοδὸν ὄγκον πλῆξτε ἀεὶ ἐβλαβήμον, postremū hoc vocabulum idem esse quod ἐχρήσα, vel κερτήδιον. Multò gravius est id quod sequitur, sed ille antevertit ut vinceretur. Tibine satis est iustum munire. G. ἀλλ' ἐφθην αὐτὸς κρατηθεῖναι, ἢ τὸν δίκην ἄρκυσι ἀεὶ ἐβλαβῆναι .i. Verum ipse prius victus captusque est, quàm ut iustum virum rebus suis implicare posset. Ibid. Habes eius res omnes firmare. G. κείρειν .i. populari. Verbum hoc confundit interpres cum κυροῦν. Nihil enim eorum quæ sunt, &c. Hæc sic leguntur in Græco, ἔδεν γὰρ τῶν ὄντων ὡς ὃν λελόγηται παρὲς τὴν φύσιν. Non longè hinc, effundebatque multitudinem. Sic in Græco, τὸ πλῆθος ἐκχέειν. Vbi tamen nō minùs aptè fortasse legeretur, τὸ πῆθος ἐκχέειν. Mox, qui non humanitate ductus hoc bellum cum Iob susceperat. G. ἢ φιλαυγαπία τῶν ὄντων (sic enim lego, non vnica voce τῶντων) πόλεμον ἀραμίδος .i. non humanitate eius qui bellum inferebat .i. diaboli. Hoc enim vult, diabolum hoc vno tantum nomine seruo illi pepercisse, ut calamitatem illam Iobo nunciaret. Sed alternæ incidebant. G. ἀλλεπάλληλοι, conglobata, aliæ super alias. Omnium pecuniarum rerumque. G. βληχημάτων, pecudum.

Cap. 2. ait ei qui ad grauioribus iniuriis & mala lacessiuisset. Græca phrasis, χειρὸν ἀδίκων ὑπάρχειν, de eo dicitur, qui prior iniuriam infert, non tamen animo dedito malis. G. ὄχι ἐκδιδύσας τῆς ψυχῆς, succumbenti malis. Paulò post, nihil illic erat premens tota nocte, percutiens interdium. Hoc loco corruptè legitur in Græco, ἔδεν ἐκεί τὸ γλίβον. Emendo, ὃ δ' ἐπέκειτο γλίβον .i. Ille autem instabat premens. Ibid: siquidem deditus erat is qui feriebatur. G. ἢ ἄρ' ἐπέδιδε, potius quàm manus daret is qui feriebatur. Mox, sed immutatus permanebat. G. ἀπρότος, vitiosè legitur pro ἀπρωτος, i. inuulneratus. Ibid. tela inania reddidit. G. ἐκένωσε τὰ βέλη ὃ πονηρὸς .i. Malus ille tela omnia sua effudit. Et infra, acriter in eam inuolans. G. ἀπειδὼν. Legendum autem ἀπειδὼν .i. intuens. Aliquantò post, non causam vllam ut iniuste res administranti exponebat. G. ὄχι ἐπισηπῶν .i. non eum reprehendebat, ut iniuste res administrantē. Paulò post, pro seipsum expiabat, pone, ipsum iustificabat. G. ὁσίαν αὐτῶν. De Iobo enim loquitur, qui Dei iustitiam omnibus in rebus agnoscebat. Ibidem, Ecquid autem non detraxerat. Repono, Quasi quàm non ille quidem detraxerat. In Græco, χεῖρα τοῖς, legendum, non χεῖρα. Nō ita multò post, pro, non eis qui ipsi aduersi erant, molestum non fuisse, verto, nō solum sui ipsius curam habuisse. In Græco enim lego, τῶν χεῖρ' ἐαυτῶν ἐφρόνιζε, non ut mendosè scribitur, τῶν χεῖρ' ἐαυτῶν ἐφρόρποι. Infra, date consilium viro ut in Dentm diceret. G. ἀπνεῖσι χεῖρ' ἐφ' ἐγὼ ξασα. pro quo lego ἀπνεῖσι .i. ἀπὸ πόνου, absurdum aliquid & inconcinnum.

Rursus

Rurfus infra, pro, id quod etiam tres amici fecissent, pono, id quod etiam tribus amicis accidit. Mox, sine veste esse. G. ἀρέτιον, sine lare. Paulò inferius, Vt igitur ego ipsa, &c. Hæc sic lubentiùs verterim, Vt igitur nec ego ipsa tantùm ridear, non ferens risum procacium hominum, nec tu miserum spectaculù spectantibus propositus, causa damni sis infirmis, quasi non sis curæ Deo, nec ipse simili tibi conjunctus sit, collecta mente tua Deo, qui te in lucē protulit, supplicia, vt tibi celerem mortem inferat, quò faciliùs morte tua & suspiciōe aduersus Deum tollas, &c. Hoc loco ἰκέτης idem est Interpreti quod οἰκέτης, & suspicio aduersus Deum Iobo male attribuitur. Non longè hinc, grauitatem dolorum. G. παράτασιν, productionem. Aliquantò post, labiorum sacrificio. G. περισφορᾶ, prolatione, non autem περισφορᾶ.

Cap. 3. magnum certè affligere. G. κῆτος χειρώσατο, cete subigere. Proximè, Vtrumuis dicatur, dicetur accusatio, G. λευθρήν ἂν ὑπάποιον. Lego tamè ἀνυπαπίως .i. citra reprehensionem. Hanc enim emendationem sensus flagitat. Mox, æqualémque tributionem quæ inter ipsos est eorum qui illic sunt. G. ἰσονομίαν ἢ εἰς ἀλλήλους ἢ ἐκεί. .i. mutuam æquabilitatē eorum qui illic sunt. Ibid. vnitatē auarorum. Corrige, vanitatem. Quod sequitur, valde in Græco deprauatū est, ac diuinatoris cuiusdam operam mihi requirere videtur, διδάσκει ἕ τὸ πάνεατο ἐγὼ τῆ παρὲ τὰ ποιῶντα παρὰ τὴν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ πρὸς ἀδεδραμμένον λοιπὸν πῶν ἢ πολιτείας λόγον. Mihi quidem non ineptus sensus extiturus videtur, si legamus, ἕ τὸ πᾶσατο ἐγκείατο, &c. vt horum verborum hæc sit sententia, Docet homines illic delinere huiusmodi rerum studio incumbere, quò iam reip. gerendæ ratio preterierit. Cui tamen emendationi non plus tribui volo, quàm docti & candidi Lectores tribuendū iudicant. Mox, labores corporis. G. χαπίκοποι σώματι .i. corporis laboribus fracti. Ibid. eiusmodi cōsequentia. G. συμπλάσια, calus. Infra, & iracundia, &c. G. ἕ ὅς ἐν ἡμερεπιτενὸν ἄνθος ἐξ ὀργῆς. pro quo substituo, ἕ ὀσημέραι πικραίνονται. Et rursus, quanto cū dolore avari nacti, thesaurum exhauriunt profunduntque pecunias. Sic verito, cum quanto (s. gaudio) avari nacti thesaurū, pecunias eruunt. Hoc enim hīc significat ἐξαιτλῆσι, nō profundunt, quod pugnat cū verbis Iobi. Ibid. Mors cū dissoluat amētias. G. ἀνίας .i. mærores, non ἀνοίας. Vers. sequenti, peccatorū quietē afferat. Aptior mihi sensus videretur, si pro ἀμαρτημάτων, χαμάτων scriberetur. .i. laborum.

Cap. 4. animi contentionē excluderet. Corruptè legitur in Græco ἐκλύση. Emendat Interpres ἐκλύση. ego ἐκλύση .i. frangeret, dissolueret. Vers. seq. Impellat naturam ad assentiendū Deo. G. εἰς συνάθεσιν ἀγει. ἢ φύσιν τῆ θεῶ. .i. naturam eò ducit, vt Deum persentiscat. Paulò post, accommodatam rerum effectiōnem. G. ἢ οἰκείαν δημιουργίαν, suimet structuram. Ibid. hominem ingratum nihil esse censeat. Mihi vox ἀχάριστον vacare hoc loco videtur. Mox, nec omnium qui contempti sunt, futuram esse rationem & iudiciū. G. ἕ ὅτι ἐξέτασις ἔσται ἐν παντὶ τῶ παρερχομένῳ .i. quòdque examinatio futura sit cuiuslibet rei, quam neglectim transimiserimus.

Cap. 5. parricidam persecutus. G. ἀθάρπετον, vltro ac sponte. deuorabuntur, lege, deuorabunt. Mox, sed superant. G. ἀλλ' ὑπερέχουσι. Fortè tamen legendū, ἀλλ' ὑπερέχουσι. Hoc enim vult, eas demum naturas passioni subiectas esse, quæ & mentem & sensum habent. Infra, facillimè famem explere possunt, & facile percipi, &c. Græca sic habent, ῥάστῳ ἔχουσι ἢ ἐνδείας ἢ ἀναπλήρωσιν, καὶ εὐμαρῆ ἢ μετὰληψιν, τῆ θεῶ ἢ τῶ βοηθέντος κατασκευάσει (lego κατασκευάσαι) τὰ τῆ φύσιν ἐλάττω εὐκίνητα τοῖς πλεροῖς .i. Facillimè famem explere, & nullo negotio cibum

capere possunt: quòd nimirum Deus animantia ita efficere voluerit, vt quæ alioqui suapte natura facile capi possunt, ea pennarum adiumento facile se mouere loco possint.

Cap.6. Noli comparare, &c. Nil hoc loco necesse puto quicquam in Græco immutare. suauem odorem efflare in ædibus, G. ἐνοίκοις vnico vocabulo. i. domesticis. Paulò pòst, nec cõmunis naturæ pudorẽ suscipiant, αἰδῶ λαμβάνοντες .i. αἰδύμενοι .i. nec communem naturam vereantur, vel, communis naturæ cogitatione commoueantur. Infra, gloria & diuitiæ quæ conciderunt. Verto, gloria & diuitiæ, stuporẽque afficiant. Hoc enim significat ἡσυχία, nō concidere. Inglorius. G. ἀναυδος .i. sine voce. Ibid. vt etiam nulla &c. Sic verto: Quare etiam si nullam mei rationẽ habetis, at certè vulnus meum intuentes, metum concipite, communẽ naturam miserantes. In Græco, τὸ κοινῆς φύσεως ἔλεον ἐπάσκαρτες, pro eo lubens legerẽ ἐλάσκαρτες, ni sensus repugnaret. quare ἀπάσκαρτες potiùs amplector. Nō multò pòst, Etenim si quod mihi viaticũ ab hominibus præberetur. G. εἰ μὴ γὰρ ἐφοδος τις ἴδ' ἐξ ἀνθρώπων .i. si homines in me aliquem impetum fecissent. Confundit Interpres ἐφοδον & ἐφοδίον. Paulò pòst, mala veracis verba videntur, φῶλα contemptibilia. Ibid. Cũ enim auxilium fert Deus. G. ὕταν ἢ ἐκ θεῶ ἐδῶ ἑπιχειρία .i. Cũ autem Dei auxilium se remisert, hoc est, præsto esse desierit. Mox, & mundus sit is qui sciat. G. τὸ σιωπῶδες καρδίᾳ, cũ munda sit conscientia.

Cap.7. Vita est approbatio. G. δεικνύμιον, exploratio. Proximè, Vnusquisque quasi hodie mercedem accepturus ita viuet. G. Σποτίσιον est in Græco. Sed cũ hæc vox non congruat mercenario, in eam sententiam me sensus ipse adducit vt legā ἀπατήσιον .i. expetiturus. Sicque ibid. pro εὐμελείᾳ τῆ παρ' αὐτῶ (quod Perionius vertit, felici successu quem ab eo exspectat) haud paulò lubentius legerim, εὐνοία τῆ παρ' αὐτῶ .i. vt ipsius beneuolentiam sibi conciliet. Mox, pro sentio semper, &c. lego, sentiebam semper: sed percussus sum, animo licet ita comparatus. ac tantis flagris verberatus sum, vt & interdium & noctu contraria concupiscam. Hic enim in Græco lego πιαύτη μάστιγι ἤκισμαι, non τῆ αὐτῆ, alieno sensu. Infra, doloris magnitudine victus, G. ἀγγροδρος, præfocatus. Ac rursus imbecillitatem incit probatio. G. βάσανος .i. cruciatus. Rursus infra, Si homo tuo præsidio & auxilio caret, & ei instat is qui eũ considerat. G. εἰ ἀνθρώπος ἐκτός τ' ὄντις ἐπιχειρίας (addo, ὅθεν ὄντι) τὸ το δὲ μόνον ὄντι ὁ ἐπισκεπτήν αὐτῶν .i. Si homo extra opem tuam nihil est, hocque tantum est, quod tu viuitas eum.

Cap.8. cõtinente etiam ipse sermone inuento omnibus qui fateatur, ex vtraque parte infert. G. σιωπηκώτατοι ἢ αὐτὸς λόγον εὐρανὸν πρὸς πάντα ὁμολογῶντες .i. primariam ac generalem ipse quoque rationem, quæque apud omnes in confesso sit, nactus. Proximè, id quod quærebatur ex iis quæ ad partem accommodantur docet. G. πεινῶται ἢ ἐκ τ' ἢ μέρος τ' ἀπέδειξεν .i. à particularibus id probat. Mox. Hoc etiam iusto homini ascripto cũ reliqua accommodatè ad persuadendum admonuisset, hoc ait. Gr. ταῦτα τῶ δικαίῳ λόγῳ ἀναγείς, ἢ τὸ λοιπὸν ἀξιολόγως παραμένεας ὅτι τὸ σιωπηκὸν ἦκε (licenim lego, non vt corruptè in Regis libro ἢ ἡσυχία) φάσκων .i. Hæc cũ iustæ rationi ascripsisset, ac reliqua præclare admonuisset, ad id quod præcipuum erat se contulit, dicens. Infra, Omnis natura quæ extrinsecus erogatur, Gr. ἐργαζομένη, erogat.

Cap.9. contrarium ipsius sustinuit. Gr. ἐναντίον αὐτῶ, coram eo. Mox, qui magnas res cõmutat. G. ἀναλωθῆναι πινῶν .i. efficit vt consumantur. Ita vertit Perionius, quasi ἀλλοιωθῆναι esset in Græco. Paulò pòst, non in actionis verbo, sed in

sed in illo libertatis & potestatis cursum conficiens, & τῆς ἀράξεως λόγῳ, ἀλλ' ὅτι τὸ δὲ ἀδυσθείας ἀναδραμῶν .i. non actionis ratione, sed auctoritatis. Mox, Hyas enim cum oritur. Pleias est in Græco, non Hyas. Infra, me abnuere non finit, ἀναρῶν, caput attollere, respirare. Ac rursus, quod possit omnia, τῶ πάντων κρατεῖν .i. quod omnibus imperet. Et paucis interiectis, Deo non oblitat, sed eum celebret. G. ὁ δὲ ἀνομιματεῖ (lego ἀνομιματεῖ .i. ἀνομοφθαλμῶ) ἀλλ' ὅσοι αὐτὸν .i. Deum minimè ex aduerso intuetur, sed eum iustum prædicat. Verto etiam paulò pòst, Nō omnis profus qui aliquibus acerbitatibus oppressus est, ob peccatum castigatur. Aliquantò pòst, sic vertendum, Si enim posteaquàm ob eam plagam tam insignis fui, ex hac me rursus eripere volueris. Ibid. neque humanitat. Latina hoc loco lacunosa sunt, Græcàque haud dubiè vitiata: & δὲ τὸ φιλανθρωπίαν ἐπιγραφήσῃ. Mihi certè non displicuerit, si quis pro & δὲ reponat σὺ δὲ .i. tu autem humanitatis laudem ac titulum tibi vendicabis.

Cap. 10. non odij & deformitatis plenum. G. μύσους, abominationis. Mox, quod nondum sit figuratus. G. λυχρῶν, animatus. Infra, Intueris enim omnia, & iuste scrutaris. Non enim dissimilem te delinquentibus præstas, præsertim cum æquitas tua se prodatur. G. & διγῶς ἐπέεργη. & γὰρ ἀδυσφορεῖς ὅτι τοῖς πλημμελεῖσι. τὸ γὰρ ἀδέχεσθαι σου ἐπαλιώει. vbi tamen ἐπαλιώει legendū censeo .i. Intueris enim omnia, ac iuste vlcisceris. Non enim hominum scelera iusque deque habes: quippe cum incorrupta tua iustitia ea vindicet. In fine cap. vt interim conuiescam. G. ἀναπνέσω, respirem.

Cap. 11. nam neque is qui perit. G. τὸ νηχρῶν, id quod natat. i. piscis. Interpretata vertit, quali esset οἰχρῶν. Infra, lic nihil malorum tuorum. G. δειμάτων, terrorum. Paulò pòst, Vita autem tibi eueniet tanta. G. ἐπιέρουσι, scaturiet. Confundit Perion. ὅτι βάνειν & ἐπιέρουεν. Mox, eorum quæ expectant desperationem. G. ἐπὶ ἀνεπίστοις ἔχοντες τοῖς ἐλπίδας .i. in desperatis rebus spem positam habentes.

Cap. 12. qui liberè in causa dicam. G. παρρησιάζεσθαι εἰς τὴν αἰτίαν, liberius causam (sc. mali) exponere. Possit etiam legi pro αἰτίαν, αἰτίαν eodè sensu. Proximè, His enim docetne, naturam quidem. Lege, docet ne naturam quidè. Ibid. vt eum dicamus significare leones. G. ὡς φέρε εἰπεῖν οἱ λέοντες .i. vt, verbi gratia, Leones, &c. Mox, quæ Balaam allocuta est. G. διελέγασα, quæ coarguit. Infra, Odit enim improbos, omnesque qui imperant manibus iniquis. G. τὰς ἀφῆστας χειρῶν ἀδικῶν .i. qui alios lacesunt, iniuriæque authores sunt. Non longè hinc, qui in Dei spe acquiescebant. G. τῶ θεῷ ἀνακείμνουσι .i. qui Dei cultui totòs se dicauerant. Paulò pòst, cum impietatem à Deo euertunt atque tollunt. Mendosè hoc loco scribitur in Græco, ὅταν δὲ ἀσέβειαν ἕσθαι γὰρ ἀνατραπῶσι. Censet autem eruditissimus, mihi que amicissimus Theologus Genebrardus εὐσέβειαν legendum. Ego tamen non illibenter legerim, ὅταν δὲ ἀσέβειαν ἀνατραπῶσι, sensu hanc mihi correctionem distante .i. cum ob impietatem à Deo euertuntur. Infra rursus, Charissima quoque Susanna, σεμνοτάτη, grauissima, pudicissima. Non longè hinc, eorum meminere quæ ad partem accommodantur, μνημονεύεις τῶν κατὰ μέρος .i. Posteaquàm particularium mentionem fecit, atque ex his etiam prouidentiam ostendit, ne quis eum ex particularibus duntaxat prouidentiam scire existimaret, &c. Ibid. subiicere etiam. G. ἐπιφέρειν. Sensus tamen apertissimè ostendit legendum ἐπιφέρειν .i. subiungit. Infra, Inter se discordias seuerunt. G. ἀλλομαχὰς συκάμνα, ὡς ἀλληλα .i. cum mutuum fœdus ferissent.

Cap. 13. aut quòd ipsius persona non accipiatur? Qui hoc præcepit. Græca hoc loco valde deformata sunt, ἢ ἐπὶ τῷ μὴ λαβεῖν πρῶτον, &c. Quæ tamen sic mihi formam receptura videntur, ἢ ἐπιθυμῆ λαβεῖν πρῶτον, &c. i. An is personam accipere cupit, qui hoc præcepit, &c. Paulo post, quoniam Deum iniuria irruere existimastis. G. ἀδικία ἐπιτρέχειν, ad iniustitiam accurrere, hoc est, iniustitiæ favere. Mox reprehensionem causam esse inueniam. Sic in Græco, τὸ αἰτίας εἶρα τὸ ἐλεγχοῦ. Fortasse tamen legendum τὸ ἐλέγχου. Ibidem bis interpretēs βάσανον probationem vertit, cum cruciatum potius vertere debuerit. Infra, Atqui in probatione tamen conscio propinquo & necessario non obstupesco. Vbi certè fædè labitur Perionius. Sic enim habent Græca, κήτοι ἐν τῷ βασανίζεσθαι, ὁμοίως (sic lego, non ὁμοίως) τῷ οἰκείῳ συνειδήτους οὐκ ἐξίταμι. i. Atqui dum crucior, non tamen à mea conscientia excedo.

Cap. 14. Si etiam nonnunquam inconsideratè &c. Hæc sic verto. Sed si nonnunquam ob negligentiam (ἐξ ἀπροσεξίας) tale aliquid eveniat, ad se mox redit, ne deinceps in illud incidat quod condemnauit. Quis enim hoc loco non videat legendum in Græco, εἰ κατέγω, non εἰ κατέγω, absurdissimo sensu? In fin. dentes simul incolumes erunt. Malim, obstupescerent.

Cap. 15. Omnis sermonis contentio ad subiectionem referebatur. G. ἀνυποφορῶν. Mox, qui ita es contentus. G. ἔπας ὄντι φιλονείκῳ. i. qui tanta contendendi libidine flagras. Paulo post, aut in te vno remansit sapientia. G. ἐνεκένανται, effusa est & exhausta. Ibid. quanquā nihil inimicum. G. κήτοι ἐδὲν ἐρῶν. quæ verba redundare videntur. Aliquantò inferiùs, Eos autem iustos rectè narrasse hinc sciri potest, quòd hoc sibi honori ac dignitati ij, qui tum pij erant, ducebant. G. σμῆρον δὲ ὅτι δίχμοι, εὐθουῶντες (sic lego, non εὐθύνοντες) διηγήσασθαι. τὸ γὰρ ἰὸ γέρας τότε τοῖς ἠσθετέσι, τὸ &c. Hoc autem argumento est eos iustos fuisse, quòd prosperis rebus vtentes hæc narrarunt. Nam tum piis hominibus hoc præmium erat, nimirum sine molestia esse in terra, &c. Non multò post, & discedens nugatus sit in eum. G. ἀπωλαλάσαστο πρὸς αὐτὸν. i. arrogantia aduersus eum vsus est. Mox, Deo frater erat, sed omnibus armis suis atque voluptatibus vim inferebat. Sic tamen malim, In Deo enim non confidebat, sed in armis suis, atque ob luxum & voluptates contumeliosus erat, ἢ τῇ περὶ ἐξυβρίσει. Non longè hinc, Non enim benevolentia laudem facit, &c. Sic verto, Nec enim benevolentia ad hanc confessionem adducebatur, sed quòd cruciatus minimè ferret. Nonnullis interiectis, in terram reponetur. G. ἐνεανήσεται, exarscet.

Cap. 16. non consolandi mei causa, sed remittendi. Verùm an non clepsydra lege loquimur, aut contra calamitates de quibus queritur? Hæc ad hunc modum reddo, non consolandi mei causa, sed mœrore afficiendi (τῷ αἰένῳ, non autem αἰένῳ.) Verùm an ad clepsydra legem loquimur, ac non potius ad presentes meas calamitates. hoc enim significat, πρὸς πῶς ἰσχυροῦς συμφορῶν. Versu seq. Tecum loquor tibi consulens, sed grauias tibi sunt verba mea. Mendum hoc loco in Græco irrepsit. Legendum enim ἢ φορητός (non φορητός) σοι εἰμι φεγγόμενος, εἰ, &c. i. An grauis ac molestus tibi sum loquens, & grauias, &c. Mox, vellème his talibus verbis vri? Infestusque venirem ad amicos meos qui decumberent ac iacerent. G. ἀγαπητὸν ἰὸ ὑμῶν εἶναι πρὸς λόγους τοῖς τοῖς. i. gratumne vobis esset, me in talibus sermonibus versari, ac iacentibus amicis insultare? Non longè hinc, pericula vniuersa in me immisit. G. πειρασθήσεται, tentationes. Aliquantò post, Dei testimonium probo. G. ἐκδέχομαι, expecto, non au-

non autem *ὑποδύομαι*. In fin. capitis, non rectè me circumuenire. Gr. *φωλιζέω*, vilipendere.

Cap. 17. quorum causa oculi ferè euulsi sunt. Gr. *ἐξέρρησαν* .i. effluerunt, non autem *ἐξέρρασαν*.

Cap. 18. quòd eius facultates ipsum ad amentiam adegerint, &c. Gr. *ἔπι δὲ τῆ ὕψια γεγηθότα ἐ μονοεχὶ λέγεται* .i. cum autem ob facultates suas gaudentem, ac modò non dicentem, &c. Interpres hìc *γεγηθότα* pro *μεμλυότα* sumptis. Paulò pòst, quiduis etiam inferunt. Gr. *ἐμφοροῦται*, quibusuis etiam cibus se ingurgitant. Mox, scelesti hominis viuendi genus. Gr. *κατατροφὴ* .i. exitum, finem.

Cap. 20. vt eum falsi accuses. *ἑπισκίπτει*, reprehendas. Paulò pòst, veniam peccatorum consequuntur. Dura mihi phrasis videtur, *ἐξίλεσθαι τοὺς ἀμαρτίας*. Ac suspicio mihi quædam oritur corrigendum esse *ἐξωνεώσθαι*. Loquitur enim de iis, qui sola largitione peccata sua se redempturos putant. Non multò pòst, eorum enim apparatus. Gr. *συναγωγὴ*, collectio. Aliquantò longiùs, quòd tecta & laquearia non etiam lateant. Gr. *τῶν ὀρόφων ὄντων μὴ κεκαλυμμένων* .i. quòd culmina minimè tecta sint. Paulò pòst, neque hoc non ei eueniet, verùm etiam clementia ipsa, &c. Verto, neque hoc tantùm ei eueniet, verùm etiam clementia ipsa.

Cap. 21. ex iis quæ patiuntur. Gr. *πάχω*, patior. Mox, iusti ergo sunt ex iis quæ ipsis accidunt, Gr. *ἐξ ὧν πάχουσι*. Vbi tamen addendam particulam negatiuam existimo, vt sit sentius, Si ipse propter calamitates iniustus habendus sit, profectò iustos esse eos, quibus nihil aduersi accidit. Eodem versu addit de suo interpres, omnium consensu. Infrà, Nec impium eum qui cum præclare agit, Gr. *ἐδὲ ἀσεβῆ τὸν ἐπιπραγματοῦντα*. Vbi tamen ex eo quod præcedit, legendum *ἐσεβῆ*, non *ἀσεβῆ* .i. pium. Non multò pòst, neutro modo se in impios gerat, Gr. *ἀδιχοροῦν*, impiorum scelera non curet. Non longè hinc, cùm remuneratio causam recipiet. Gr. *ὅταν ἀπολαμβάνη τὰ ἑπιχρεῖα* .i. cùm scelerum pœnas recipiet. Paulò pòst, Nihil enim noui cuius affertur præter sua mala. Græca hoc loco contaminata sunt, *κενὸς γὰρ ἅπασι, μηδὲν ὑπερέσθαι*, &c. Sic tamen repurgari posse mihi videntur, *κενὸς γὰρ ἅπασι, μηδὲν ὑπερέσθαι* .i. Inanis enim quilibet est, nil secum portans præter sua mala. Aliquantò inferiùs, Illum quidem in regia. Gr. *ἐν ὑγείᾳ*, in sanitate. Nonnullis interiectis, ac de aliorum hominum sapientia detrahatis. Gr. *ἐ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων δι' ἀμαθίαν καταλαλοῦντες* .i. ac de aliis hominibus ob inscitiam detrahatis.

Cap. 22. quid ad eum sanctitas tua attinet? Gr. *σωτελεῖ αὐτῶ* .i. ei prodest? Paulò pòst, Permittebat enim vt tu qui homo esses, &c. In Græco non *σωτελεῖ*, sed *ἐνεχάρι* habetur .i. *ἐνεδέχαιο*, contingere poterat. Infrà, quis sapiens iulani. Gr. *παρηγοῦν*, admonet. Non multò pòst, nec Deum honore afficis. Gr. *ὁσιον*, iustum prædicas.

Cap. 24. An perspicuè, &c. An non perspicuè. Mox, pro supplantato iure, lege calcato iure. Gr. *πατήσαντες*. Paulò pòst, de statu mentis dimoti sunt. Gr. *ἐξοίστησαν*, velut celtro quodam perciti sunt. Non longè hinc, conuiuia latronibus dederunt. Gr. *συμπόσια ληστῶν ἐπιέσθοντο* .i. latronum more conuiuia celebrabant. Non multò pòst, neglexerunt. Gr. *ἀφιμάτωσαν*. Legendum tamen *ἀφαιμάτωσαν*, vestibus spoliarunt. Mox, cùm rori per imbres expositi fuissent. Gr. *τῆ δρόσῳ ἀφ' ἑσπέρας γινόμενης* .i. cùm rori toti maderent. Quibusdam interiectis, præter modum eorum scelera accusans. Malim, maiorem in modum,

Ἐπιβαλλόντας. Ibid. eis qui nulla re ab eis differunt. gr. τὸς ἔδεν αὐτοῖς ἀφ' ἑρποντας, qui nihil ad eos attinebant, in quos nil iuris habebant. Verf. seq. quod culpa sua ignorarent esse vnquam iustitiam. G. ἐν μορθηίας ἀγνοοῦντες οἱ πότε ἔστιν ἡ δικαιοσύνη .i. improbitate sua ignorantes quidnam tandem esset iustitia. Infra, quæ rectè coniuncta esse dicta sunt. τὰ χαλὰς ἡρμισμένα lego, non εἰρημνία, vt in libro Regio. De coniugiis enim loquitur aptè connexis. Verf. seq. Vt etiam prædo ipse. Hic quoque corruptè scriptum reperi, ὡς αὐτὸς, pro ὁσαύτως .i. Eodémque modo prædo alienos labores surripiens homines vertur, ὑφορᾶται. Infra autem pòst, odit lucem, adde, & non venit ad lucem. Verf. seq. Ionúmque metuit. gr. Ἐφοδὴς, meticulosus est. Mox, etiam tempore improbos supplicio coërceat. gr. χερόν .i. βραδέως, tardè. Vno versu interiecto, sterilis procuratione digna est, φειδός .i. ἐλάς, misericordia.

Cap. 25. Cur Deum timere existimas ea quæ ais. Sic corrigo, Quid Deum perterrefacturum te putas per ea quæ ais. φοβέιν enim est in Græco, non φοβέσθαι. Paulo pòst, non quidem ratione conuersationis. gr. ἔ τῷ τῆς πολιτείας λόγῳ, non quod ad vitæ rationem attinet.

Cap. 26. disputationem peruenire voluisti. gr. ἀσπόρουν, quæstionē. Paulo pòst, nec motus habitus. gr. πνεύματος, venti. Mox, aut confundi. G. συχνηύαι, contineri, conseruari. Sic vertit Perionius, quasi esset in Græco συχνηύαι. Infra, aqua quidem est in mari. G. τὸ μὲν ἐν θαλάσῃ, partim est in mari. Verf. seq. Dei autem voluntas etiam eius quasi columna & firmamentum. G. τὸ δὲ καὶ ἐν τῷ στερέωματι αὐτῶ. sic enim legendum, non τὸ στερέωμα. .i. partim etiam in ipsius firmamento. In quo cæcutit Interpres, qui pro τὸ δὲ, legit θεὸς δὲ. Non multò pòst, Vt enim cælum facit, ait, adde, Ego manu mea fundavi cælum. Infra, fulgure tutam reddidit. Legendum, fulgure tutos.

Cap. 27. iniuria eum sententiam tulissent. Inique in eum. Vno versu interiecto, Non tamen ego, inquit, vobis cedens innocens esse desinam. G. ὑμῖν προσφιλον εἰκῶν. Legendum tamen haud dubiè vnica voce προσφιλονεκῶν, vobiscum contendens. Mox, si quis non loquatur quod suggeritur. G. τὸ παρὰ μένους .i. quod in mentem venit. Nōn multò pòst, pro, etiam si eum calamitas, &c. repono, Quod si etiam eò necessitas quædam eum adigar (s. vt Deum oret) tamen quoniam non amore, &c. Infra, cùm febris augetur. G. προσγιγνεται, oritur. Non longè hinc, perfecto expletòque modo peccatorum. G. μέτρον, mensura. Verf. seq. quandoquidem nil boni disseminauerunt. G. κατεπαράξαντο, corruptè tamen. Lego igitur, non inuerecunda, vt opinor, mutatione, κατεπαράξαστο .i. fecerunt.

Cap. 28. lapis solutus calore in æs vertitur. Sic verto, æs instar saxi cæditur, λατομείται. Proximè, Nemo enim eorum quæ sunt, alius opifex ita loquitur vt ipse Deus. Sic corrigo, Nemo enim eorum quæ sunt alius est opifex, quem admodum ipsemet Deus quodam loco ait, Meum est aurum. G. χαλὰς αὐτὸς που φησίν. Non multò pòst, & mensuram torrentis ei constituit. Enendo, mensura torrentis ei cognita est. αὐτῷ ἐγνώσται. Vno versu interiecto, subito obiectam terram superent. Corrige, subito ingruant (ἐπιδόν) ac subiectam terram interrompant. Infra, terræ inconstantiam. G. ἀπὸνίαι, imbecillitatem. Aliquantò pòst, excelsos montes ex gradibus euellit. G. ἐκ βάθρων, radicibus, ab imis fundamentis.

Cap. 29. sciantem etiam folium, vt ius eis qui in iudicium venirent, redderet. Sic malim, sequente etiam subsellio, vt litigantibus ius diceret. G. ἐπορεύσει (ita enim

(ita enim perspicuo legendum, non ἐπόμυον) τὸ ἴσον πρὸς τὸ κρίνειν τοῖς δια-
 ζουμένοις. Neque enim alioqui ἐπεὶ δὲ Genituo iungitur. Paulò pòst, silentium
 obseruantiam, &c. Sic lubentius verterim, silentio obseruantiam ostendebant,
 digito nempe ori admoto, vt ceteros in officio continerent, τὸ καὶ ἀπέλλειν.
 Versu seq. tamen iustitiam parem excitauisse. Repono, tamen pari iustitia præ-
 ditam fuisse, atque in Græco pro ἐκκέντητο, quod mendosum est, substituo
 ἐκέκλιτο. Mox, parit enim licentiam fatietas. G. ἕβριν, petulantiam. Infra, ne
 bonum amare putaretur. G. τῆς χρημάτων ἐραῖν, opes amare. Et statim, ad pul-
 chritudinem accommodata, G. ἀπαρτίστα, id est, vt opinor, ἀσύγκριστα, in-
 comparabilia. Non longè hinc, Ita vt ipsi putarent, quorum membra malè affe-
 cta essent. Corrigo, ita vt ipsi putarent se integris membris esse, ac per membra
 mea operari. G. ὅτι ἄρτιοι τὰ μέλη ἀλάκεινται. Aliquantò pòst, expectabant sen-
 tentiam. G. προσέχον .i. animum attendebant. Non longo interuallo, Riden-
 dum censuit. Malim, Ridere dignatus est. In fine, exquisiui primum locum:
 παράγμιστα est in Græco .i. negotia.

Cap. 30. eorum animum coniunxit. G. ἐφρένωσεν .i. sapientem reddidit. In-
 fra, Omni ex parte qui circum me habitant, me opprimunt. G. πάντοθεν οἱ χα-
 κωῦτες ἀναέρυσσι .i. vndique existunt qui me vexant. Interpres χακωῦτες, pro
 κικλωῦτες accepit. Mox, vt viæ eorū in me ferentes deletæ sint. G. ἐκτελεῖται,
 exiitæ sint. Gall. que les chemins en sont tous rompus Paulò pòst, vt nerui dissoluan-
 tur, addendum ex Græco, ἐκ τῆς συμφύσεως, vbi tamen suspicor legendum
 ἀμφοράς. Neque enim nerui ἐκ τῆς συμφύσεως dissoluuntur. Non multò pòst,
 mutatus es mihi in crudelem. 70. Interpretes hinc habent, ἐπέση μοι ἀνελεημόνος,
 insiliit in me sine misericordia. Infra rursus, Si quid verò meorum non requi-
 rebat. Si quis verò facultatibus meis minimè indigebar. In Græco enim aptius
 multò videtur, vt πὶς λέγamus quàm π. Aliquantò pòst, cupientemque pro-
 ferre non patitur. Hinc Librariorum oscitantia, proferre irrepsit, pro, perferre.
 G. καὶ σερῶν. Non ita longè hinc, ob desertam ciuitatem, quæ sine Deo effici-
 tur. In Græco non est χωρίς θεῶ, sed χόλω θεῶ .i. indignatione Dei.

Cap. 31. Propterea oculi tui repetiti sunt ad pœnā. Hæc sic legenda, Quam-
 nam ob causam pœnæ ab oculis tuis expetita sunt? Vers. seq. adhæsissent. Gr.
 προσέσχεον, perspexissent. Quod autem sequitur, valde à Græco dissentit, vt
 inquam ei qui eum leuiter pulsasset. G. ὡς οὐδὲ πρὸς τὸν ὑποκρίσασθαι .i. Vt igitur
 ad eum, qui hac eum quæstione interpellasset .i. qui hoc ab eo quæsiuisset.
 Sic ergo beatus Iob agebat, &c. G. ὡς οὐδὲ πρὸς ἐξέταστος τὸ κατ' αὐτὸν ἐπίσ-
 τῶσαι .i. Tanquam igitur nō defuturus esset qui res ipsius examinaret. Mox,
 eos qui ridebant. G. γελωτοποιὸς, sanniones. Vers. seq. Non sedi in concilio
 eorum gradientium. G. αὐτῶν πεζόντων. Legendum tamen παρ' αὐτῶν, luden-
 tium. Paulò pòst, quenquam contempsit. παρέβλεψα, legendum esse in prima
 persona luce clarius est. Sed scædus est quod sequitur, sine progenie & culpa
 moriar. Vbi quis tam obrusi ingenij est, quin statim videat pro ἀνέπιος (quod ni-
 hil significat, & si interpres ἀνάπιος tentat corrigere) ἀνέπιος legi debere? i. sine
 late. Paulò pòst, vnum in duo diuidit, rursūm mutat propositum mulieris, &
 sibi insidias struit per maritum. G. τὸ ἐν τῇ χεῖρὶ εἰς δύο διαμεῖναι, μεθίγησι ἢ πρὸς-
 θεσιν τῆς γυναικὸς εἰς ἑαυτὸν, ἑπιβλάσ ἀρτύνει τῷ ἀνδρὶ. Sic enim hæc inter-
 pungi debent .i. quod affectione vnum est in duo secat, mulieris animum ac
 voluntatem in se transfert, ac marito insidias struit. Paulò pòst, cū surrexerit
 ad iudicandum Dominus. G. ὅταν ἔγασιν (lego ἐξέτασιν) μου ποιήσῃται .i. cū

vitam meam discusserit. Mox, conciliare eorum amicitiam. G. εἰς αὐτούς, inter eos. Versu seq. Si quid verò quod reprehensione dignum erat faciebam, clemens ac mitis, abstinens reprehensione amabam. Hoc mihi persuadebam, &c. G. εἰ δὲ ἔτι πρὸς (addo με) ἔλεγχον ἐπιέντο, πρῶτος ἀνεχόμενος (sic lego, non πρῶτος ἀνεχόμενος) ἔσπερον τὸν ἔλεγχον. ὑπεπιέμνω ἑμαυτῶ ὅτι ὄς, &c. i. Quòd si me coarguebant, leniter id ferens corū reprehensioni acquiescebam: illudque mihi proponebam, quòd quemadmodum, &c. Infrà, viduæ oculum non consideravi. Corruptè hîc est in Græco ἐξέτευξα, pro ἐξέτηξα .i. colliquefecit, lachrymis confeci. Infrà rursus, Si vidi Solem cum fulgeret. Septuaginta habent, An non videmus Solem cum fulget: atque ad eum sensum Commentator explanationem suam accommodat. Duobus versib. interiectis, quomodo meipso contentus sum. Sic malo, quomodo mihi ipsi sufficere possum? Proximè, Non adoravi manibus meis obliuione Solem. In Græco certè legitur, ὄπιλα θόμβος, mendosè tamen, ni fallor. Ac fortasse ὄπιλα θόμβος, vnica litera immutata scribendum. Non longè hinc, qui manus effecit. G. ἐνέργους, ad opus aptos. Mox, Si fui prouerbium, &c. Hæc apud 70. imprecandi modo dicuntur, sim prouerbium. Versu seq. sic corrigo, Hoc enim fuisset Deum meum contemnere, perinde atque aduersus, &c. Paruo interuallo, omnium sermoni parerem. Emenda, paterem, ἡρῶληθῆσομαι. Ibid. Quæ cum temperantia humanitatem coluerant. G. αἱ ὑπὲρ αὐτῶ ἀσκηθεῖσαι .i. quæ ab eo eruditæ atque institutæ fuerant. Non longo interuallo, conscientiam mordicis tenentes. G. δακνόμενοι τὸ σιωπέδες .i. conscientiæ stimulo vellicati. Infrà, in me ingemiscens diceret. Corrige, in me ingemisceret. Ac rursus, non vt arrogans aliquis & aliquid esse videatur. περὶ αὐτὸς τις καὶ φωνηπῶν .i. nō vt iactator quispiam & ostentabundus. Aliquantò inferiùs, quòd Dei seueritatem sciebant. G. τὸ ἀδέχασθαι, integritatem in tradicando. Et post pauca, an nullum rerum delectum probat. G. ἀδύνατον. Non longè à fine, quòd existimaueritis Deum propitium fore. Corrige, Deo gratum fore. Versu seq. Vt enim ei omnia, &c. Hoc loco stellularum appicta mendosus esse locus indicatur. Quòd tamen Interpreti potius quàm libro, quo vsus est, ascribi debet. Sic enim Græca habent, εἰ γὰρ καὶ τὰ πάντα αὐτῶ παρέθηκε. in quamuis enim omnia etiam ei proiciatis .i. largiamini. Et linea vna interiecta, Non enim ausi estis dicere. G. ἐξ ὧν γὰρ, &c. i. Ex eo etenim quòd non audetis dicere, Magnum est vitium tuum, sed, Vtrum, præposuistis, per hanc dubitationem ostenditis nullum vos, &c.

Cap. 32. primùm respondebant. G. ἀντέλεγον. Longiùs aliquantò, quoad aliquid fregerint. G. ἀπαρρήξασιν .i. sermonem aliquem emisserint. Græci enim ἀρῆξαι λόγον dicunt.

Cap. 33. Noli negligenter audire quæ dicam, nec muta sententiam. G. καὶ ἂν μεταγνώσῃ .i. nec te pœnitebit. Mox, vt putauerunt qui inani verbo sapientiam ponunt. Græca sic lego, οἱ κενοφανίας τὸ σοφίας πημέτροι .i. qui verborum inanitatem sapientiam esse censent. Paulò pòst, In eum qui me audit hæc dixisti. G. εἰς ἐπήκοόν μου .i. ita hæc dixisti vt ego exaudierim. Infrà, vt tibi tanquam homini homo responderet rogares. G. ἐπέταθες, imperares. Non longè hinc, mille angeli qui inferant ei mortem. G. χιλιεπίσκοποι, pestiferi. Aliquantò pòst, ita tamen vt de iis quidem quæ occuparunt, confiteatur. G. ὡς ἐπὶ φραγμάτων .i. de præcedentibus culpis. Et sub finem capitis, pœnas reperit eorum quæ quis violauerit. G. τῶν ὑπεβλήμενων, transgressionum.

Cap. 34. Docuit, inquit, superiore sermone. Emendo, Docui. Aliquantò pòst,

pōst, quasi Job refellisset. G. ὑποχρῆστος, obiciendo dixisset. Infrā, neque eosdem inferi obruent, ὀπισθοτασά, obumbrabunt, occultabunt. Paulò pōst, sic ea quæ facinorosi homines. Adde, clam. G. ἐν ὄψιν.

Cap. 36. Hæc autem amicis premeus eos dicit. G. πρὸς τὰς φίλους ἀπὸ πνέ-
ματος. Legendum tamen est vnica voce ἀπὸ πνεύματος .i. Hæc autem in amicos
inueniens, ait. Aliquantò longiùs, nec habitus est sine eo qui ordinat. Hic quo-
que mendum infedit in Græco. Legitur enim ὁ πρῶτος, quod malè corrigit In-
terpres, ὁ ἕξτος. Substituendum est autem ὁ πρῶτος .i. ordo non est sine eo qui
ordinat. Longè inferiùs, Itaque natus sensu fontem lactis percipit. Vnica lite-
ra deprauata sensum valde inficit. νεκρὸς enim (quod Interpres natum vertit)
legitur, cum tamen legi debeat νεβρὸς .i. hinnulus. De animantibus enim ra-
tionis expertibus loquitur, quibus ea de causa cibum facillè suppetere ait, quòd
ratione careant. Paulò pōst, à primo ortu non audit. G. ἀναυδός, mutus est.
Non longè hinc, leue facillèque ad concoquendum alimentum. G. εὐμαρέτε-
ραν προφίλῳ comparata facillius alimentum. Mox, constitutis præscriptisque
vescendi, lege commercia faciendi. G. καταγέλαστος ἐσθίειν, νόμος τὰς μίξεις ποιῆν
.i. compositè atque ordinatè comedendi, legitimèque veneris viendi. Hoc
enim hoc loco significatur his verbis, τὰς μίξεις ποιῆν. Et duabus lineis inter-
iectis, equorum tarditatem corrigendi, vecturas iumentorum & asinorum qui
maximum laborem perferunt. G. πλὴν βραδύτητα ἵππων ὄψιν ἀπομαρτυροῦσθαι, τὰς μι-
κρομυδάς ἀδελφοῖς καὶ χείρωσιν ὀπιπνεύσασθαι .i. tarditatem equorum adiu-
mento consolari, vecturas iumentis & asinis ad perferendum laborem per-
quàm accommodatis.

Cap. 37. Calor enim, qui à te proficiscitur, incendit per relationē & ignescit.
G. ἀνάκλασιν, καὶ πυρὸς .i. per reuerberationem, & inflammat. Mox, vt enim is
qui intelligit intueturque aliquid. G. ὁ σῶτος. quo quidem in vocabulo cum
vnica littera desideretur, putauit Interpres idem esse quod σῶσις. At legendū
est σῶσις, ac sic vertendum, Vt enim qui in aliqua cogitatione defixus aliquid
intuetur. Gall. qui refuse à quelque chose. Proximè, etiam si rigeat. G. ἀλγιστή
.i. etiam si in dolore versetur. Paulò pōst, qui hæc præparauit. G. κατασκευάσας,
condidit. Infrā, & is qui generatus est, factus est ei vita, non ei participauit.
G. γέγονεν αὐτῷ ζῶν (sic enim lego, non αὐτῷ ζῶν) ὁ μετέλαβε .i. factus est ipsa
met vita, non autem ei participauit. In fine, suntque serui eius humanitatis.
G. ἰκέτωι, supplices, non autem οἰκέτωι.

Cap. 38. Simul Deus. G. ὁμοθεός. Fortasse tamen legendum ὁ θεός. Nam
alioqui Græci dicere solent, ὁμοθεός, non ὁμοθεός. Paulo pōst, Habita verò
& specie postea. G. ἐν ἔξει δὲ γενόμενος .i. postquam autem ad virtutis habitum
peruenisset. Infrā, pro, suoapte sensu & captu rectè facta, id est, vt ita dicam, iu-
stificationes, lege, suoapte sensu ipsis iustificationes. Infrā rursus, rationibus re-
prehensu. Gr. κατακλινομένους, obruti. Longiùs aliquantò, firmum quiddam
subtraui. Gr. ἐδραον πινά, fundamentum aliquod. ad verb. sedem aliquam.
Quædam autem hæc transilio, quòd ea superiore libro annotarim. Sequitur
igitur longo interuallo, omnisque malorum auctor. G. ὀρυμαγδός, tumultus.
Paulò pōst, nisi insit in eo spiritus. Corrige, cum non sit in eo spiritus. Infrā, ad-
huc, Hic cum iacebat cum omnibus societatem. Emendo, Hic cum habeat
cum omnibus societatem. Sicque etiam non longo interuallo legendum, cuius
apud inferos nō relicta sit vita, cum via typis excusum sit. Nō nullis interiectis,
& potestati in iis quæ sunt status. Gr. καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῖς γυγνομένοις ἢ ὑπαρξίσι.

i. & potentia mea existunt ea quæ oriuntur. Non longè hinc, Circulus in guttas incidens refertur. G. ἀναχλάται, reuerberatur. Non ita multò post, appetitu & non voluntate. Delendam hoc loco particulam negantem censeo. Homines enim natura & appetitu ac voluntate oriuntur. Paucis interpositis, magnam rerum speciem præbent. Malo, magni aliquid portendunt.

Cap. 39. Denunciat multitudinē ciuitatis. G. καταγέλας, non καταγέλλεις, deridet. Proximè sic legendum, Nam & solitudinis amans est hoc animal. Mox, In ea autem quæ mihi data sunt, non habes imperium. Hoc loco μὴ legi debere puto, non μοι .i. In ea autem quæ non data sunt .i. tibi. Neque enim hoc Deo quadrat, cui nihil datum est. Paulò post, Dei voluntas ea excludit. G. ἐκτρέφει, alit. Infrà, sextodecimo. Substituo, quartodecimo, vt etiam versu seq. quatuordecim, pro sedecim. Non longè hinc, In cælo versatur vt ple-ræque alia. G. ὡς τὰ πολλά .i. ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον, vt plurimum. Haud multò post, quemadmodum ipsum lætificauerit. G. ἐφράσωσεν, sed corruptè. Lego, ἐφρένωσεν, solertia donauit. φρένες enim pro prudentia sæpe vsurpatur. Duabus lineis post, delectatur iis quæ dolorem efflant, G. ὀδωδῶσι, fœtidis.

Cap. 40. Erige enim, inquit, à te manum, & ecce vt fœnum te deuorant. ἦρε .i. Sustuli à te manum, & ecce vt fœnum deuoraris. Paulò post, Idem mobile esse dicit. G. τὸ αὐτὸ κινητὸν. Vnico tamen vocabulo legendum αὐτοκίνητον .i. quod à seipso mouetur. Infrà, ea quæ sunt, carere principio dicit. G. ἀρχαί εἶναι .i. ἀλασίλευτα, principe ac moderatore carere. Proximè hinc, Immortales eosdem esse dicit & æmulos. Corrigo, dignitate æquales, Ibid. in mares & fœminas mutat. Format, emendo.

Cap. 41. Bestia autem quæ intelligitur νοητὸν ζῷον .i. animal illud quod intellectu percipitur .i. diabolus. Mox, at non permanebit. G. ὑποδύει, sustinet, resistit, non autem ὑπεδύει. Et post pauca, Neque enim infirma est pœna. G. ἡ δίκη .i. οὐκ ἐστὶν ἀδίκη. Aliquantò post, quàm magna sit ea quæ ei similis est bestia. G. ὅποσον ἀντιτύπος. Sic enim lego, non ἀντιπύς, vt in Regis Codice .i. quàm duris ac renitentibus squamis. Infrà, ferrum secare non potest. Lege, quem ferrum secare non potest. Versu seq. Ipse prior repercutus perforat. G. ἰσχύεται ὑπὸ τὸ ἀντιτύπος .i. Ipsummet (s. ferrum) ob renitentem duritiem frangit. Infrà adhuc, principem exercitus metuerit. G. ἀρχερατὴν τῆς πλάνης, ducem erroris. Multis interiectis, & eorum qui nudant, manus armat cōtra charissimos. Fœda macula inhæsit in vocabulo γυναιδίων, quod cum nihil significet, in eius vicem substituere voluisse Interpretem apparet γυναιδίων, absurdissimo sensu. Ego verò nullo prorsus modo dubito, quin γυναιδίων ἢ ποικίλων, legendum sit. Vult enim Author, diabolum parentum etiam manus aduersus charissima sua pignora armare. Mox, spe sua frustratus iterum cucurrit. Malim, pedem retulit, παλινδρομήσει. Eodem vers. Hic est qui casto Ioseph eos qui ipsius castimoniam tentauerunt, excitauit. Emendo, qui casto Ioseph tentationes (τὸς πειρασμούς) excitauit.

Cap. ult. Non enim finem intellexistis concessionis meæ. G. εἰ γὰρ ἴσασθε τὸ σκοπὸν ἠπίστανθε τῆς ἐμῆς συγχώρησεως .i. Non enim intelligebatis quid mihi p̄positum esset, cum eum attingi permitterem. Mox, nisi quod omnes boni ad pij, & Dei notitiam habent. Sic forfasse aptius, Quamquam omnes illi boni ad pij erant, & Dei notitiam habebant, & eius prouidentiam non ignorabant. In Imperfecto enim tempore hæc leguntur in Græco. Aliquantò post, Nisi enim ipse mihi pertuadeat. G. ἐμὲ δισωπήσει, me flecat, ac miseratione afficiat. Infrà cum

cum Deus iustum eum declarauisset. gr. *καὶ ἡ μὲν θεὸν δικαιοσύνην* .i. ac Deum quidem iustum prædicarat. Longo interuallo, tamen cum diabolus non credidisset, voluissetque eum tentandum accipere. gr. *ἐχὼ ἡθροὶ τῷ δουρασίῳ* *αὐτοῦ* *ἀβόλα*, καὶ εἰς ἀξίπειραν ἑαυτὸν ἐγελί(αυτοῦ) *εἰσέγχε* τῷ ἀνδρὶ. Quo quidem in loco nihil mihi desiderari videtur. Hoc enim vult Author, eum qui Dei verbis fidem non habet, non minùs impium esse, quàm diabolum qui non credit, sed Iobi virtutem periclitari voluit. Mox, eum resurrecturum esse cum iis quos suscitauit Dominus. Lege, suscitabit. Ibid. resurrectionem verò cultum. Græca vox *θεραπεία*, cultum quidem aliquando significat, hęc tamen curacionem plagæ, vt patet ex antithesi præcedente. Linea vna interiecta, rursus addens vnã quidem resurrectionem esse. gr. *πάλιν* *προσθεῖς* .i. addens hanc voculam, Rursus, ita vt vna quidem resurrectio sit à calamitate liberatio, altera autem ea, quæ ei sit communis, &c. Infrà, quòd legem acceperit, iurisquẽ diuinationem. gr. *τῷ δικαίῳ ἀξίγνωσιν*, æqui ab iniquo internotionem.

Correcta quædam in Concionibus Chrysostomi in Iob.

C A P. II.

POST QUAM labes eas, quibus ille in Iob Commentarius resperfus erat, pro virili mea repurgare studui, nunc idem in Chrysostomi Conciunculas quasdam in eundem Iob aggredi libet. Nam ex quoque emendationis cuiusdam mihi nonnullis locis indigere visæ sunt. Quod tamen non tam Interpreti Perionio tribuendum censeo, quàm Græco Bibliothecæ regiæ libro, quo illum valde interdum corrupto vsus esse comperi.

Conc. i. vt nos ei vtiliter dicamus. gr. *προσφῶρος*, *ἀπὲ*. Vers. seq. cum ei nudus quemadmodum luctatus est pugil reititui debuerit. gr. *θεὸν αὐτὸν* (sic enim lego, non *θεὸν αὐτὸ*) *ὡς ἐπαλαμῶσεν ἀναστῆσαι τὸν ἀθλητῆν* .i. quippe cum decuerit nudum, vt certauit, representare pugilem. Mox, sine rebus Scripturæ vixit. Sic in Græco, *δὶχα παραγμάτων γραφῆς*. Mihi tamen subolet vitium inesse in vocab. *παραγμάτων*, mallemque *ἐπιταλμάτων*, quemadmodum & legitur videtur vetus interpres. Paulò post, vt mulieri fidem haberet, nudus fuit. gr. *ἡ ἀπειροδῆ γυναικί*. fortass. *ἀναπειροδῆς*. Certè apertissimè indicat sensus verendum esse, postquam vxori credidit, nudus effectus est. Infrà, vt stantibus liberis amissione possessionum iustus vir calamitatem desperationis occasione nancisceretur. gr. *χειρὶ λάβῃ τῆς ἀθυμίας πληγῶν* .i. atrocissimum mæroris vulnus acciperet. *χειρὶ* enim occasionem non significat, vt putauit Perionius. Non longè hinc, Iaculans, aut impetum faciens. gr. *βάλλον μᾶλλον* (*μᾶλλον* enim habet Lælius) *ἢ βαλλόμενος* .i. percutiens potius quàm percussus. Linea vna interiecta, plerumque pugna cum eo committatur. gr. *μαχόμενος*, plerumque pugnet. Loquitur enim de eo qui alterum prælio lacescit. Non multò post, abiecto animo reuersus est. gr. *ἀπεγράφη*, terga vertit. Post pauca, athletam fortiolem reddidit. gr. *ἀθλητῆν βάλλον*, athletam feriens. Infrà adhuc, Vnde sciuit quæso. Hęc commodiùs in secunda persona iuxta Græcum codicem leguntur. Ibid. post hæc verba, & intus domi, adde, quomodo sciuit quæ extra contigerunt? Nam hæc ex Græco adiungenda sunt. Ibid. quomodo ea quæ futura erant videbas. Corruptè hęc in Græco legitur *τὰ ἐσόμενα*. pro qua voce nullo equidem modo dubitem reponere, *ἔστω γινόμενα* .i. ea quæ intus fiebant. Sententia enim huic emendationi perspicuè fauet. Ibid. Quod si ventus es. gr. *πνεῦμα*, spiritus. Spiritum enim homini opponit. Infrà, etiam si